

ЦИФРОВЕ ВРЯДУВАННЯ ЯК ДРАЙВЕР РЕГІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ

Гладчук Олег Зіновійович

здобувач освітньо-наукової програми доктора філософії за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічного управління та адміністрування Національного лісотехнічного університету України.

Цифрове врядування постає ключовим механізмом нарощування регіональної стійкості при надзвичайних ситуаціях, поєднуючи інструменти прозорості, сумісності даних і мережевої координації суб'єктів публічної і непублічної сфер.. Узагальнення сучасної літератури з цифрової трансформації держави у періоди турбулентності показує: цифрові платформи, дані та алгоритмічні сервіси дозволяють прискорювати контингентні рішення, водночас висуваючи вимоги до ціннісних орієнтирів і організаційних спроможностей влади [1]. Регіональний вимір особливо чутливий до якості цифрового врядування, адже саме тут перетинаються нерівномірність навантаження на послуги, асиметрії доступу та потреба у швидкому перерозподілі ресурсів. Концепт «цифрової спроможності до відновлення» акцентує не на самій наявності інформаційно-комунікаційні технології, а на здатності територіальних систем завдяки цифровим рішенням переносити стреси, адаптуватися та переходити до стабільного стану з вищим рівнем готовності [2].

Ключовим каналом підвищення стійкості є цифрова публічна закупівля та відкритість контрактного циклу. Узгоджені з міжнародними стандартами системи e-procurement підсилюють конкуренцію, зменшують непрозорі дозволи/квоти та забезпечують відстежуваність витрат у повному циклі – від планування до виконання. Дослідження у Government Information Quarterly пропонує індекс

прозорості публічних закупівель (PPT-Index) і демонструє, що прийняття інституційних зобов'язань (зокрема членство/наближення до GPA) у поєднанні з IT-інфраструктурою та цифровою грамотністю статистично пов'язане з вищою прозорістю закупівель [3]. Для регіонів це означає передбачуваність та скорочення трансакційних витрат бізнесу при взаємодії з державою, що опосередковано підтримує зайнятість і доходи локальних МСП – важливий внесок у зменшення вразливості домогосподарств до бідності. У воєнний період на масиві понад мільйон процедур підтверджує: навіть за екстремальних умов можливо утримувати високий рівень завершеності закупівель без падіння прозорості; однак швидкість іноді досягається ціною меншої конкуренції та вищої ціни, що потребує точного налаштування режимів у кризі та відбудові [4].

Другий канал – організаційна спроможність цифрового державного сектору до координації в реальному часі. Порівняльні огляди демонструють, що у періоди криз цифрова трансформація не є довільним вибором, а стає умовою базової керованості системи, водночас загострює дилеми приватності, справедливості та легітимності [1]. Щоб регіональні системи витримували пікові навантаження, потрібні не лише IT-рішення, а й інституційні практики спільного врядування, які забезпечують швидкі ланцюги рішень між державою, громадами, НУО та бізнесом. У війні формуються моделі колаборативного цифрового надання послуг і як долаються бар'єри сумісності, довіри та ресурсних диспропорцій [5]. Для регіонів критично мати ситуаційну картину в реальному часі на базі узгоджених реєстрів і потоків даних, що дозволяє таргетувати допомогу, логістику та публічні сервіси за ризиками.

Третій канал – цифрова інклюзія та мережі зв'язку, які пом'якшують шоківі просідання зайнятості та доступу до послуг. Дані країн ЄС свідчать, що інвестиції в ультраширококутовий доступ (UBB) статистично пом'якшили падіння зайнятості в громадах під час COVID-19; додатковий рік експозиції до UBB асоціювався зі зростанням місцевої зайнятості, особливо в сильніше уражених зонах [6]. Для регіональної політики це означає, що цифрова інфраструктура – не

лише про продуктивність у «мирний» час, а й про соціально-економічний буфер у кризі: дистанційна робота, онлайн-послуги, цифрова освіта та телемедицина зменшують глибину та тривалість шоків доходів домогосподарств, а відтак – ризики скочування в бідність.

Четвертий канал – цифрові інструменти відкритого уряду і прозорого управління, які безпосередньо впливають на розподільчу ефективність державних видатків. Розбудова відкритих порталів, стандартизованих наборів даних і регулярних панелей моніторингу посилює підзвітність за результати (а не лише за процес), що важливо для територій із обмеженим фіскальним простором. Нові методики виміру прозорості публічних закупівель підказують, які ланки цифрового циклу (е-планування, е-тендер, е-оскарження, відкриті контрактні реєстри) дають підвищення довіри стейкхолдерів та економії [3]. Для регіонів це не просто технологічне оновлення: мова про інституційні запобіжники проти корупційної надбавки до ціни, яка, як правило, регресивно б'є по бідніших домогосподарствах через дорожчі чи гірші послуги.

П'ятий канал – дизайн цифрових сервісів як спільне виробництво (co-production) з громадами. Дослідження з цифрової стійкості показують, що здатність регіональних систем швидко переналаштовувати цифрові канали послуг, інтегрувати соціальні мережі, віддалену роботу, кібербезпеку та нові онлайн-сервіси є визначальною для стабільності базових функцій у війні чи пандемії [2]. Саме організаційна *гнучкість*, підкріплена цифровими платформами взаємодії, скорочує час від виявлення проблеми до коригування сервісу – від виплат допомоги й субсидій до маршрутизації пацієнтів і управління укриттями. Регіональні стратегії цифрового врядування мають прицільно інвестувати в дизайн-спроможність і цикли швидких ітерацій разом зі спільнотами користувачів.

У розрізі подолання бідності (ЦСР 1) цифрове врядування працює через три механізми. По-перше, зменшення адміністративних витрат для громадян при отриманні державних послуг для вразливих домогосподарств: електронна ідентифікація, омніканальні подачі заяв, проактивні повідомлення, сумісність

реєстрів для беззаявних призначень – усе це прямо знижує недоотримання підтримки. По-друге, підвищення купівельної спроможності бюджетної гривні через прозорі закупівлі (менше переплат – більше покриття програмами) та аналітику видатків. По-третє, стимулювання локальної економічної активності завдяки цифровій інфраструктурі, що зменшує структурні бар'єри для зайнятості й підприємництва (особливо у віддалених громадах). Навіть у конфлікті прозорі цифрові інструменти допомагають втримати довіру до держави, але потребують тонких режимів балансу «швидкість–конкуренція–ціна», аби не накопичувати довгострокові неефективності [4; 5].

Практична рамка для регіонів може складатися з чотирьох взаємопов'язаних блоків: інституційна архітектура даних: каталоги, стандарти, реєстрові шини та політики доступу, що забезпечують «єдине джерело правди» для управлінських рішень [1; 5]; цифровий цикл закупівель з відкритими метаданими на кожному етапі та інтегрованою аналітикою ризиків, з опорою на валідовані показники прозорості (на кшталт PPT-Index) [3]; інклюзивна мережа підключення (UBB/4G-5G, точки доступу, телецентри), яка підтримує ринок праці та доступ до послуг у кризах [6]; організаційна спроможність до спільного врядування та швидких ітерацій сервісів (процеси, ролі, практики взаємодії з громадами, кіберстійкість) [2; 5]. У цій конфігурації цифрове врядування є не додатком до традиційної політики, а операційним ядром регіональної стійкості та інструментом справедливішого розподілу шансів.

Регіональні системи, які спираються на дані та платформені рішення, швидше відновлюють базові функції після шоків і краще таргетують ресурси на найбільш уразливі групи населення. Натомість цифрові інвестиції без інституцій (відкритість, стандарти, підзвітність) і без мережевої взаємодії з громадами дають слабкий ефект або породжують нові нерівності. Сучасна доказова база – від міжкраїнних індексів прозорості закупівель до кейсів України у війні – підтверджує: саме комбінація інституційних правил, технологічної інфраструктури та організаційної спроможності перетворює цифрове врядування на драйвер

регіональної стійкості та канал зменшення бідності. Отже, регіональним стратегіям доцільно фіксувати чіткі цілі з прозорості та даних, забезпечувати фінансування під UBВ/зв'язок у вразливих громадах і інституціоналізувати ко-продукцію сервісів, щоб цифрові рішення стабільно працювали на інклюзивність, а не на зручність привілейованих груп.

Список використаних джерел:

1. Eom, S.-J., & Lee, J. (2022). Digital government transformation in turbulent times: Responses, challenges, and future direction. *Government Information Quarterly*, 39(2). <https://doi.org/10.1016/j.giq.2022.101690>.
2. Boh, W. F., Constantinides, P., Padmanabhan, B., & Viswanathan, S. (2023). Special Issue Introduction: Building digital resilience against major shocks. *MIS Quarterly*, 47(1), 343–360. <https://doi.org/10.25300/MISQ/2023/471E1>.
3. Khorana, S., Caram, S., & Rana, N. P. (2024). Measuring public procurement transparency with an index: Exploring the role of e-GP systems and institutions. *Government Information Quarterly*, 41(3). <https://doi.org/10.1016/j.giq.2024.101952>.
4. Klymak, M., & Vlandas, T. (2024). Governance in times of war: Public procurement in Ukraine. *PLOS ONE*, 19(6). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0305344>.
5. Gustafsson, M., Matveieva, O., Wihlborg, E., Borodin, Y., Mamatova, T., & Kvitka, S. (2025). Adaptive governance amidst the war: Overcoming challenges and strengthening collaborative digital service provision in Ukraine. *Government Information Quarterly*, 42(3). <https://doi.org/10.1016/j.giq.2025.102056>.
6. Abrardi, L., Sabatino, L. (2023). Ultra-broadband investment and economic resilience: Evidence from the Covid-19 pandemic. *Telecommunications Policy*, 47(2). <https://doi.org/10.1016/j.telpol.2022.102480>.